

ANA FELDMAN
LJILJANA MODRIĆ

Građa KP Hrvatske 1941—1945. u Arhivu Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske

Proučavanjem fondova Komunističke partije, a naročito Centralnog komiteta KPH, dobiva se potpuniji uvid u razvoj narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije na svim područjima Hrvatske, kao i u rukovodeću ulogu KP, od priprema i podizanja oružanog ustanka, organiziranja oružanih odreda, do konačne pobjede revolucije. Sačuvana arhivska građa, nastala radom organizacija KPH u tom razdoblju, najvećim je dijelom u Arhivu Instituta koji raspolaže sa oko 38.000 dokumenata (348 arhivskih kutija).

Zbog velikog broja, značaja i značenja tih dokumenata nemoguće je dati njihovu detaljniju analizu, nego se teži u prvom redu dati orijentacioni uvid u fondove KPH.

Arhivska građa sredena je po principu provenijencije i kronološki, tj. originali dokumenata su u onim fondovima gdje su bili naslovljeni, a kopije dokumenata u onim fondovima gdje su nastajali.

S obzirom na ratne prilike i uvjete, dio dokumenata nema sve formalne oznake autentičnosti, npr. broj urudžbenog zapisnika, potpis, pečat, te se pri sređivanju smatrao kao originalan svaki dokument koji ima ma i jednu od oznaka autentičnosti. Radi boljeg očuvanja, arhivska građa smještena je u kartonske kutije, pristupačna je za korištenje, a izrađena su i naučoinformativna pomagala: sumarni inventari, vodiči i regesta.

Nijedan fond nije sačuvan u cjelini, jer je za vrijeme rata bilo teško sačuvati dokumente, naročito za vrijeme neprijateljskih ofenziva, kada su zakopavani u zemunice ili skrivani na druga mjesta. Mnoga od tih skrovišta kasnije nisu pronađena, a često je građa uslijed lošeg zakopavanja djelomično ili potpuno uništena. Događalo se i da je građa, zbog blizine neprijatelja ili zbog nemogućnosti skrivanja, paljena kao što se vidi npr. iz pisma kurira Agitpropu CK KPH u kolovozu 1942. godine. Relativno mali broj sačuvanih dokumenata iz god. 1941. ukazuje na to da je tada bilo najmanje mogućnosti za njihovo očuvanje. Disproporcija količine sačuvanih dokumenata iz god. 1941. s dokumentima kasnijih ratnih godina vidjet će se iz daljnjeg teksta ovoga pregleda. Iako je dakle malo sačuvanih dokumenata iz god. 1941, ipak se i iz njih može pratiti aktivnost KPH i suazan razvitak NOP-a u Hrvatskoj.

Treba dodati da je dio te građe objavljen pri čemu se prvenstveno misli na poznatu ediciju: Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom

ratu jugoslovenskih naroda, u izdanju Vojnoistorijskog instituta u Beogradu. Peti tom te edicije odnosi se na Hrvatsku, a neki dokumenti objavljeni su i u tomovima II i IX.

Fond Centralnog komiteta KPH 1941—1945.

Zajedno s Agitpropom Centralnog komiteta KPH taj fond sadrži oko 4000 dokumenata od kojih su svega šezdesetak iz 1941. god. Centralni je komitet KPH u to vrijeme u Zagrebu odakle rukovodi radom KPH. U travnju god. 1941. upućuje poziv hrvatskom i srpskom narodu u Hrvatskoj da povede opći rat protiv okupatora i njegovih pomagača, te daje ocjenu političke situacije u Hrvatskoj nakon stvaranja NDH (dokument je datiran na osnovi sjećanja Pavla Gregorića — vidi: Arhivski vjesnik XIV, Zagreb 1971, 30). Sačuvan je Proglas od 24. lipnja u povodu napada Njemačke na Sovjetski Savez i pozivi Centralnog komiteta KPH na borbu protiv okupatora i domaćih izdajica iz srpnja, kolovoza i rujna koji su upućeni svim rodoljubima u Hrvatskoj, pristalicama HSS-a i SDS-a; vojnim obveznicima, vojnicima i oficirima; obavještenje br. 1 i cirkular br. 1 protiv slanja radnika u Njemačku; okružnica br. 3 iz rujna o ciljevima i osnovnoj liniji KPH u sadašnjoj fazi borbe protiv fašizma i okružnica br. 4 iz prosinca o karakteru, funkciji i zadacima NOO-a na oslobođenom i neoslobođenom teritoriju, o potrebi osnivanja akcionih odbora, o osnivanju, zadacima i organizaciji AFŽ-a; upute za osnivanje skojevskih organizacija u NOP odredima — i drugi.

Osim navedenih dokumenata Centralnog komiteta KPH iz god. 1941. u ovom se fondu nalaze izvještaji sekretara i članova Centralnog komiteta KPH sa terena; izvještaji Pokrajinskog komiteta KPH za Dalmaciju o političkoj situaciji u Dalmaciji, radu KPH, formiranju NOP odreda, partizanskim akcijama, hapšenju Rade Končara, represalijama neprijatelja nad stanovništvom okupiranih gradova; izvještaji okružnih komiteta KPH za Karlovac, Baniju i Liku; izvještaji Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske, Primorsko-goranskog NOP odreda i štaba grupe NOP odreda za Liku; te rezolucija prve partijske konferencije Okružnog komiteta KPH za Zagreb iz studenog.

Dokumenti fonda Centralnog komiteta KPH god. 1942—1945. ove su vrste: okružnice, upute i direktivna pisma o prikupljanju podataka o nastradalim članovima KPH i SKOJ-a, prikupljanju podataka o zločinima okupatora i njihovih slugu; prvomajskim proslavama, o reorganizaciji jedinica KPH na selu, o pripremama za konferenciju AFŽ Jugoslavije, o postupku partijskih organizacija prema izdajničkoj propagandi vodstva HSS; o organizaciji kadrovske službe; o organiziranju dopisništva za štampu; o radu partijskih organizacija za vrijeme neprijateljskih ofenziva; o organizaciji obavještajne službe, o populariziranju odluka AVNOJ-a i ZAVNOH-a; o organiziranju kulturno-prosvjetnog i političkog rada u bolnicama, o sistematskom teoretsko-političkom uzdizanju partijskog članstva i dr. Pozivi na borbu protiv okupatora i domaćih izdajica; proglasi u povodu proslava 1. maja, 25-godišnjice oktobarske revolucije, godišnjice osnutka Crvene armije i sl.; izvještaji Centralnog komiteta KPH Centralnom komitetu KPJ o političkoj i vojnoj situaciji, o stanju i djelatnosti organizacija KPH i SKOJ-a; o razvitku NO pokreta u Hrvatskoj, o vezama s Centralnim komitetom Slovenije i o koordiniranju partizanskih akcija na graničnom području Hrvatske i Slovenije; zapisnici sa sastanaka Centralnog

komiteta KPH na kojima je razmatrana politička i vojna situacija u Hrvatskoj, rješavani problemi koji su se pojavili na terenu i doneseni zaključci za daljnji rad; odgovori Centralnog komiteta KPH na primljene izvještaje, u kojima uz primjedbe o radu daje i upute za uklanjanje nedostataka; karakteristike i podaci o polaznicima viših partijskih kursova pri Centralnom komitetu KPH; te dopisi Centralnog komiteta KPH kojim se pozivaju predloženi delegati na konstituirajuću skupštinu ZAVNOH-a.

Centralni komitet KPH imao je širok uvid u političku i vojnu situaciju na području Hrvatske. Dosta redovno je primao izvještaje svojih instruktora i članova upućivanih na one terene gdje se za to ukazala potreba; povjerenstava Centralnog komiteta KPH za Zagreb i sjevernu Hrvatsku; povjerenstva CK KPH za Slavoniju i Srijem; oblasnih komiteta KPH za Dalmaciju, Slavoniju, Zagrebačku oblast i Istru; okružnih komiteta KPH za Liku, Karlovac, Baniju, Pokuplje, Hrvatsko primorje i Gorski kotar, a povremeno i izvještaje okružnih komiteta KPH za Bjelovar, Krapinu, Čazmu i Zagreb, Mjesnog komiteta KPH za Zagreb, te partijskih ćelija ZAVNOH-a i redakcije svog organa *Naprijeda*. Svi ti izvještaji govore i o političkoj situaciji na područjima pojedinih oblasti ili okruga; organizacionom stanju organizacija KPH koje osim brojnog stanja članova i kandidata obuhvaća rad i sastav pojedinih komiteta; stanju i radu skojevskih organizacija, narodnooslobodilačkih odbora i AFŽ-a; organizaciji partijskog rada u vojsci i organizaciji i radu obavještajne službe i Agitpropa. Na osnovi tih izvještaja mogu se pratiti organizacione strukture i promjene ličnog sastava partijskih organizacija i rukovodstava.

Osim navedenih izvještaja, Centralni komitet KPH primao je ratne dnevne izvještaje Glavnog štaba i Informativnog odsjeka Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske o akcijama Narodnooslobodilačke vojske na pojedinim sektorima i o kretanjima neprijateljske vojske; izvještaje štabova korpusa o borbenim akcijama njihovih divizija, o radu i organizacionom stanju štabova korpusa i divizija; izvještaje štabova I, II, III, IV i V operativne zone Hrvatske; štabova Primorsko-goranskog, Prvog slavonskog, Ličkog i Sjevernodalmatinskog NOP odreda; izvještaje štabova, politodjela i komiteta divizija NOVJ i njihovih brigada. Divizijski izvještaji opisuju političku situaciju u divizijama, njihovim brigadama i odredima, brojno stanje i rad organizacija KPH i SKOJ-a, rad štabova i divizijskih komiteta i njihovu suradnju sa štabovima i komitetima brigada, političko-prosvjetni rad i vojnu izobrazbu boraca, vojne akcije, rad vojnog saniteta, rad i suradnju s antifašističkim organizacijama na terenu, te organizaciju i rad obavještajne službe, dok izvještaji brigada uz to sadrže podatke o formiranju i radu štabova i partijskih rukovodstava bataljona; izvještaje Prve hrvatske divizije KNOJ-a i njezinih brigada; izvještaje Unske operativne grupe, tzv. bataljona PPK, tj. bataljona protiv pete kolone Hrvatske, Štaba grupe sjevernodalmatinskih bataljona, Operativnog štaba za Liku, Štaba kninskog sektora, Prve artiljerijske škole NOVH; partijskih jedinica Sekcije za vezu; vojnotehničke radionice, auto-čete Tehničkog odsjeka i Sanitetskog odsjeka Glavnog štaba, koji uz ostalo govore o radu trupnog i bolničkog saniteta, o broju, smještaju i stanju bolesnih u partizanskim bolnicama Vojnički Grabovac, Petrova gora, Skrad i dr.; te obavještajne izvještaje Glavnog obavještajnog centra Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske i Pomoćnog obavještajnog centra za Hrvatsko primorje, Gorski kotar i Istru s podacima o organizaciji obavještajne službe; kretanjima, brojnom stanju i naoružanju neprijateljske vojske; pripremama neprijateljskih ofenziva i sl.

U fondu se nalaze i izvještaji obavještajnih centara s ostalih terena, koje je Glavni obavještajni centar prosljedio Centralnom komitetu KP Hrvatske.

Od ostalih dokumenata potrebno je ukazati na ove: Izvještaji o radu kursova, postignutim rezultatima i uspjehu pojedinih polaznika što su se slali Centralnom komitetu KPH, kao i izvještaji o rezultatima prodaje obezbnica zajma Narodnog oslobođenja; izvještaji partijskog rukovodstva logora Stara Gradiška o životu i postupku u logoru i pripremama za bijeg; Upute Centralnog komiteta KPJ o formiranju obavještajne službe; o organizaciji kadrovske službe i dr., kao i spiskovi zatočenika u logorima i zatvorima predloženih za zamjenu; popisi kandidata za vijećnike ZAVNOH-a; prijedlozi za unapređenja i odlikovanja; karakteristike i kadrovski podaci članova KP; pregled poginulih članova KP i rukovodilaca NOB-a na području Hrvatske; pozdravna pisma delegata I i II okružnih i kotarskih konferencija KPH i dopisi kojima oni traže suglasnost Centralnog komiteta za kooptiranje novih članova. U borbi za oslobođenje značajnu ulogu odigrala je agitacija i propaganda. Radi bolje organizacije agitacije i propagande, suzbijanja neprijateljske propagande, širenja ideja socijalističke revolucije, umnožavanja propagandnog materijala i sl. organizirani su Agitprop Centralnog komiteta KPH i agitpropi oblasnih i okružnih komiteta KPH. Djelatnost Agitpropa Centralnog komiteta KPH vidi se iz njegovih izvještaja Centralnom komitetu KPH koji govore o izdavačkoj djelatnosti i radu tehnika ilegalnih radio-stanica, organizaciji i radu viših partijskih kursova.

Agitprop Centralnog komiteta KPH 1942—1945. Arhivska građa Agitpropa CK KPH pokazuje djelatnost agitaciono-propagandnog karaktera na svim područjima Hrvatske. Tu se nalaze upute Agitpropa u svrhu poboljšanja agitaciono-propagandnog rada; održavanja nižih i srednjih partijskih kursova; za organiziranja proslava i godišnjica; okružnica o sakupljanju podataka o razrušenoj, popaljenoj i opljačkanoj imovini; zapisnici sa sastanaka partijske jedinice Agitpropa CK KPH; popisi štampanog i umnoženog materijala koji se slao na teren u toku god. 1942—1944. i spisak polaznika I, II i III višeg partijskog kursa koji su organizirani 1942. godine.

Izvještaji koje su slali agitpropi oblasnih i okružnih komiteta KPH govore o njihovom radu, organizacionom stanju i izdavačkoj djelatnosti, o radu dopisničke službe, o pismenoj i usmenoj propagandi, o održanim partijskim kursovima, o političkoj situaciji na terenu; a izvještaji Informativnog odsjeka Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske o akcijama NOV-e na područjima Banije, Like, Hrvatskog primorja, Gorskog kotara, Dalmacije, Slavonije i Podravine.

Jedan od pokazatelja razgranatosti agitaciono-propagandne djelatnosti je Zbirka brošura i periodike, koja sadrži i izdanja navedenih agitpropa.

Fondovi Povjerenstva CK KPH za Zagreb i Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku 1942—1944.

Povjerenstvo CK KPH za Zagreb osnovano je na početku godine 1942. kada je izvršena decentralizacija premještanjem Centralnog komiteta KPH iz Zagreba na oslobođeni teritorij.

Rad Povjerenstva odvijao se preko njegovih članova tzv. povjerenika koji su djelovali kao instruktori Centralnog komiteta KPH na terenu sjeverne i sjevero-

zapadne Hrvatske, a svoje su izvještaje slali Povjerenstvu onog područja na kojem su radili. Npr. Pavle Gregorić s područja Bjelovara i Nove Gradiške, Dragutin Sali Konspirator sa zagrebačkog, krapinskog i varaždinskog okruga, Vlado Mutak i Stjepan Sekulić s područja Slavonije, Grga Jankes s područja Podravine i Osijeka. U izvještajima se daju podaci o političkoj situaciji, stvaranju partijskih organizacija i vojnih odreda na terenu.

To je Povjerenstvo rukovodilo radom Mjesnog komiteta KPH za Zagreb te okružnim komitetima KPH za Zagreb, Bjelovar, Krapinu, Varaždin i Čazmu. Svi ti komiteti slali su svoje izvještaje Povjerenstvu, koje na osnovi njih piše svoje zbirne izvještaje i šalje ih Centralnom komitetu KP Hrvatske.

Osim navedenih komiteta potrebno je spomenuti izvještaj Mjesnog komiteta KPH Čakovec iz srpnja god. 1942. u kojem se daje pregled razvoja partijske organizacije od srpnja 1941. godine.

U srpnju god. 1943. Centralni komitet KPH donio je odluku o ukidanju Povjerenstva CK KPH za Zagreb s time da okružni komiteti, koji su dotada potpadali pod Povjerenstvo CK KPH, od sada su neposredno odgovorni Centralnom komitetu KP Hrvatske. Od listopada god. 1943. djeluje Povjerenstvo Centralnog komiteta KPH za Slavoniju i Zagrebačku oblast na čijem se terenu nalaze dva oblasna, 10 okružnih i 38 kotarskih komiteta (vidi dokument pod sign. IHRPH Zgb, KP 29/1890). Od siječnja god. 1944 — prema dokumentima — javlja se naziv Povjerenstvo Centralnog komiteta KPH za Sjevernu Hrvatsku. U Povjerenstvo CK KPH šalju izvještaje i štabovi II operativne zone 12, 32, 33. i 40. divizije NOVJ; Kalničkog, Slavonskog, Zagorskog i Moslavačkog NOP odreda i Prve zagorske brigade. Fond Povjerenstva CK KPH osim primljenih izvještaja sadrži: zapisnike sa sastanaka Povjerenstva, materijale s partijskog savjetovanja u veljači 1944. godine; obavještenja Povjerenstva o održavanju kongresa kulturnih radnika; o novoformiranoj obavještajnoj službi u Zagrebu; o pregovorima s pojedincima iz HSS-a, organiziranju prelaza domobrana u partizanske jedinice, podatke o ustanovama, bankama, tvornicama i sl. u Zagrebu; o osiguranju i prebacivanju štampe i pošte, vojnog i drugog materijala koji se posebno organiziranim kanalima slao na pojedine terene Povjerenstva i upute Povjerenstva o načinu raspodjele centralne štampe.

Fond Oblasnog komiteta KPH za Dalmaciju 1941–1945.

Oblasni komitet KPH djeluje pod nazivom: Pokrajinski komitet KPH za Dalmaciju i to do god. 1937. pod neposrednim rukovodstvom Centralnog komiteta KPJ, kada prelazi pod Centralni komitet KP Hrvatske. U listopadu god. 1943. mijenja naziv u: Oblasni komitet KPH za Dalmaciju.

Djelokrug njegovog rada proteže se na područje Dalmacije, gdje rukovodi radom okružnih komiteta KPH za Zadar, Šibenik, Knin, Split, Srednje-dalmatinsko otočje, Biokovsko-Neretvanski, Dubrovnik i Livno. Svaki okružni komitet KPH rukovodi radom kotarskih komiteta KPH i to: Okružni komitet KPH Zadar kotarskim komitetima KPH Zadar, Benkovac, Biograd i Preko; Okružni komitet KPH za Šibenik kotarskim komitetima KPH: Šibenik, Vodice i Kistanje; Okružni komitet KPH za Split kotarskim komitetima KPH Split, Solin, Omiš, Trogir, Muć, Sinj i Mjesnim komitetom KPH za Split; Okružni

komitet KPH za Srednje-dalmatinsko otočje kotarskim komitetima KPH Hvar, Brač—Šolta i Vis—Lastovo; Okružni komitet KPH Biokovsko-Neretvanski kotarskim komitetima KPH Makarska, Imotski, Vrgorac i Metković; Okružni komitet KPH za Dubrovnik kotarskim komitetima KPH Dubrovnik, Korčula, Pelješac i Konavle.

Dokumenti Oblasnog komiteta KPH su okružnice, direktivna pisma i upute o osnivanju okružnih NOO-a i okružnih odbora JNOF-e; održavanju partijskih savjetovanja i zadacima organizacija KPH; organizaciji dopisničke službe; proslavi dvogodišnjice ustanka u Dalmaciji; političkom radu u okružnim i divizijskim komitetima KPH; materijali s partijskih savjetovanja 2. X 1942. u Aržanu i 28. XI 1944. u Splitu; zapisnici sa sastanaka Pokrajinskog (Oblasnog) komiteta KPH; leci s pozivima na borbu protiv okupatora, četnika i ustaša; kao i pozivi za očuvanje žetve; izvještaji Centralnom komitetu KPJ i Centralnom komitetu KPH o situaciji u Dalmaciji, te pisma koja je komitet slao Centralnom odboru zbjega u Italiji i nekim vojnim jedinicama.

Dokumenti koji su stizali u Oblasni komitet KPH jesu: direktive i upute CK KPJ i CK KPH, izvještaji članova Oblasnog komiteta s terena, npr. Martina Vežića s područja sjeverne Dalmacije, Ive Mordina s područja Biokova i dr.; izvještaji okružnih komiteta KPH s područja Oblasnog komiteta KPH; karakteristike pojedinih članova okružnih komiteta; pozdravni telegrami s proslava; izvještaji divizijskih komiteta 9, 19, 20. divizije i njihovih brigada; Štaba IV operativne zone i Štaba grupe partizanskih odreda za Dalmaciju, Štaba grupe udarnih bataljona Dalmacije; Štabova NOP odreda Biokovskog i Cetinskog, Komande srednje-dalmatinskog otočja i splitskog područja; Četvrtog pomorskog obalnog sektora, Prve prekomorske brigade, Prve vazduhoplovne baze, tenkovskog bataljona, baza NOVJ Bari i Monopoli; te obavještajni izvještaji glavnog, pomoćnih i rajonskih obavještajnih centara na teritoriju Dalmacije.

Agitprop Oblasnog komiteta KPH za Dalmaciju 1942—1945. sadrži upute za agitaciju i propagandu, za proslavu 1. maja, oktobarske revolucije i dana Crvene armije; izvještaje agitpropa Oblasnog komiteta KPH o radu kazališne grupe i foto-sekcije, radu tehnike s popisom umnoženog propagandnog materijala te izvještaje o postignutim rezultatima srednjih i nižih partijskih kursova.

Fond Oblasnog komiteta KPH za Slavoniju 1943—1945.

Oblasni komitet KPH rukovodio je radom okružnih komiteta KPH Osijeka, Našice, Slavonskog Broda, Virovitice i Nove Gradiške.

Na području Okružnog komiteta KPH za Osijek djelovali su kotarski komiteti: Osijek, Vinkovci, Vukovci i Valpovo; na području Okružnog komiteta KPH za Našice su kotarski komiteti KPH Našice, Donji Miholjac i Podravska Slatina; na području Okružnog komiteta KPH za Slavonski Brod su kotarski komiteti Brod, Đakovo, Županja i Andrijevac; na području Okružnog komiteta KPH za Viroviticu su kotarski komiteti Virovitica, Daruvar i Grubišno Polje, a na području Okružnog komiteta KPH za Novu Gradišku djelovali su kotarski komiteti Nova Gradiška, Pakrac, Požega i Novska.

Dokumenti Oblasnog komiteta sadrže direktive, okružnice i upute za rad pojedinih okružnih komiteta; za borbu protiv četnika i reakcionarnog dijela

HSS-a; za popularizaciju odluka AVNOJ-a, ZAVNOH-a i zajma Narodnog oslobođenja; o pružanju pomoći narodnim zbjegovima na oslobođenom teritoriju; o zabrani izdavanja letaka koje nije odobrio Oblasni komitet; o osnivanju partijskog kursa i sl.; zapisnike sastanaka Oblasnog komiteta i zapisnik Oblasnog partijskog savjetovanja održanog 3—5. VIII 1943; izvještaje Oblasnog komiteta KPH upućivane Centralnom komitetu KPH i Povjerenstvu CK KPH o situaciji u Slavoniji; o radu AFŽ-a po okruzima; o problemima i stvaranju NOF-a; o organizacionim strukturama okružnih komiteta i drugo, te dopise i pisma koja je Oblasni komitet KPH slao na teren.

U fondu se, uz to, nalaze i direktive Centralnog komiteta KPH; izvještaji okružnih komiteta; mjesnih komiteta: Lipik, Pleternica, Podravska Slatina, Daruvar, Slavonska Požega od prosinca god. 1944, Oblasnog NOO-a za Slavoniju, te izvještaji Štabova 12, 28. i 40. divizije, daruvarskog i bilogorskog NOP odreda; zapadne grupe PO Hrvatske; partijskih jedinica II oficirske škole NOVH; škole vojnopartizanskih stražara i centralne radionice.

Agitprop Oblasnog komiteta KPH za Slavoniju 1943—1945. sadrži direktive i okružnice u vezi s ulogom agitpropa; o međusobnoj suradnji agitpropa; o organizaciji dopisničke službe i usmene propagande; letke s obavještenjima o uspjesima NOV-e i apelima za pomoć borcima; izvještaje agitpropa Oblasnom komitetu KPH za Slavoniju; o osnivanju okružnih agitprop-komisija, o radu I slavonskog kazališta i o upućivanju i raspodjeli štampe na terenu.

Fond Oblasnog komiteta KPH za Zagrebačku oblast 1943—1945.

Oblasni komitet KPH rukovodio je radom Okružnih komiteta KPH za: Zagreb, Krapinu, Varaždin, Bjelovar i Čazmu. Na području Okružnog komiteta za Zagreb nalaze se kotarski komiteti: Zagreb, Donja Stubica, Sv. Ivan Zelina i Dugo Selo; za Krapinu kotarski komiteti Krapina, Klanjec, Pregrada i Zlatar; za Varaždin komiteti Varaždin, Ludbreg, Čakovec, Novi Marof i Ivanec; za Bjelovar kotarski komiteti Bjelovar, Sv. Ivan Zabno, Križevci, Đurđevac i Koprivnica i za Čazmu kotarski komiteti: Dubrava, Garešnica, Kutina i Sisak. Uz već nabrojene dokumente fond sadrži i pojedine direktive, cirkularna pisma, upute i dopise upućene okružnim komitetima o npr. kadrovskim promjenama, pripremanju za održavanje okružnih, kotarskih i općinskih partijskih konferencija i kursova; za prikupljanje pomoći Dalmaciji; smještaj izbjeglica iz Podravine; evakuaciju civilnog stanovništva s Kalničkog područja na teren Bilogore i Moslavine; zapisnike sastanaka Oblasnog komiteta i izvještaje upućene Centralnom komitetu KPH i Povjerenstvu CK KPH za Zagrebačku oblast.

Uz te dokumente u istom su fondu dopisi, upute i direktive koje su Centralni komitet KPH i Povjerenstvo upućivali ovom Oblasnom komitetu kao i izvještaji okružnih komiteta, Oblasnog komiteta SKOJ-a, Mjesnog komiteta Zagreba, štabova II operativne zone (Istočne i Zapadne grupe odreda, Zagorskog odreda, X zagrebačkog korpusa, divizijskih komiteta 32. i 33. divizije, njihovih brigada i podoficirske škole X korpusa), te popisi članova okružnih i kotarskih komiteta na području Oblasnog komiteta za Zagrebačku oblast.

Agitprop Oblasnog komiteta KPH 1944—1945. sadrži agitaciono-propagandne materijale, upute za održavanje zborova, sastanaka i agitacije na terenu, popise odštampanog materijala u agitpropu, teme za srednje partijske kurseve i sl.

Fond Oblasnog komiteta KPH za Istru 1943—1945.

Oblasni komitet rukovodio je s pet okružnih komiteta KPH i to: Pula, Buzet, Poreč, Pazin i Rijeka. U sastavu Okružnog komiteta Buzet bili su kotarski komiteti: Buzet, Motovun, Buje, Umag i Kras; Okružnog komiteta Pula: Mjesni komitet Pula i kotarski komiteti Pula i Rovinj; Okružnog komiteta Pazin kotarski komiteti: Labin, Tinjan i Pazin i Okružnog komiteta Rijeka: Mjesni komitet Rijeka i kotarski komiteti: Lovran, Cepić i Opatija.

Sačuvani dokumenti u tom fonu malobrojni su i nedovoljno pokazuju svu djelatnost Oblasnog komiteta. Tu je jedno cirkularno pismo, nekoliko izvještaja Centralnom komitetu KPH, pisma okružnim komitetima, leci Oblasnog komiteta i statistički podaci o partijskim i vanpartijskim organizacijama u Istri.

Brojniji su, međutim, dokumenti upućeni tom Oblasnom komitetu, npr. cirkularna pisma Centralnog komiteta KPH; izvještaji tzv. baza br. 1, 2, 3, 4, 5 i 6; izvještaji okružnih komiteta Buzet i Pula, Kotarskog komiteta Motovun i Mjesnog komiteta Sušak. Isti fond sadrži i proglas Talijanima Istre i Rijeke; zapisnike sastanaka Talijanske unije za Istru i Rijeku; dopise štaba Operativnog rukovodstva za Istru i 43. divizije, te izvještaje okružnih komiteta Poreč i Pula; kotarskih komiteta Buje, Kastav i Opatija i Mjesnog komiteta Rijeka upućene Agitpropu Oblasnog komiteta. Svaki je okružni komitet na područjima oblasnih komiteta poseban arhivski fond. Svi fondovi okružnih komiteta sadrže upute i direktive Centralnog komiteta KPH i oblasnih komiteta KPH; zatim izvještaje i dopise kotarskih komiteta, okružnih komiteta SKOJ-a i partizanskih vojnih jedinica; obavještajne izvještaje; prepisku između okružnih komiteta, te zapisnike sastanaka i partijskih savjetovanja.

Fond Mjesnog komiteta KPH za Zagreb 1941—1945.

Sadrži jedan dokument iz god. 1941, i to poziv Mjesnog komiteta stanovništvu Zagreba na zajedničku borbu protiv okupatora. Zatim fond sadrži upute, pisma i dopise Centralnog komiteta KPH, Povjerenstva Centralnog komiteta i Oblasnog komiteta KPH za Zagrebačku oblast; dokumente koji su nastali radom Mjesnog komiteta KPH kao: izvještaji Povjerenstvu CK KPH i Oblasnom komitetu o radu partijske organizacije i rajonskih komiteta i ćelija, brojnom stanju vanpartijskih organizacija u Zagrebu; o radu tehnike; o prebacivanju ljudi na oslobođeni teritorij i o organiziranju i održavanju veza s oslobođenim teritorijem; o radu na organiziranju udarnih grupa i obavještajne službe; o hapšenjima u gradu i držanju uhapšenih na policiji; o problemima smještaja ilegalaca; letke Mjesnog komiteta; podatke o radu neprijateljskih vojnih i civilnih vlasti i privredne podatke na osnovi kojih piše izvještaje višim partijskim forumima.

Fond Okružnog komiteta KPH za Liku 1941—1945.

Sadrži dva dokumenta iz 1941. godine (Okružnica br. 1 Okružnog komiteta iz rujna i upute Okružnog komiteta za organiziranje obavještajne službe).

Dokumenti iz tog fonda za razdoblje 1942—1945. sadrže: direktivna pisma Okružnog komiteta kotarskim komitetima, Agitpropu tog komiteta, komandama

I i II ličkog područja i Ličkom partizanskom odred; zapisnike sastanaka i savjetovanja Okružnog komiteta; izvještaje komiteta Centralnom komitetu KPH; materijale II (17–21. svibnja 1942), III 1–2. lipnja 1943) i IV (20–22. listopada 1944) okružne partijske konferencije za Liku.

Dokumenti upućeni Okružnom komitetu za Liku jesu: direktive, upute i pisma Centralnog komiteta KPH i Agitpropa CK KPH; izvještaji članova Okružnog komiteta KPH za Liku s terena; izvještaji kotarskih komiteta Gračac, Gospić, Donji Lapac, Perušić, Otočac, Korenica, Udbina i Brinje a sadrže statističke podatke o stanju partijskih organizacija; izvještaji Okružnog NOO i Okružnog odbora AFŽ za Liku; izvještaji partijske ćelije pomoćnog obavještajnog centra za Liku; pisma Divizijskog komiteta VI divizije; izvještaji partijskih ćelija I i II ličkog područja te Ličkog partizanskog odreda i Udbinske čete.

Fond Okružnog komiteta KPH za Karlovac 1941–1945.

Sadrži oko 90 dokumenata iz 1941. godine. To su: okružnice br. 1, 3 i 4 Operativnog rukovodstva KPH za Karlovac; izvještaji Josipa Kraša, Ive Marinkovića, Josipa Mladenovića i Nade Dimić; izvještaji kotarskih komiteta Veljun, Slunj, Vojnić i Gradac; pisma Centralnog komiteta KPH te cirkularna pisma, upute i zaključci sa sjednica toga Okružnog komiteta.

Dokumenti iz 1942–1945. jesu: direktivna pisma i dopisi koji su upućivani na teren okruga Karlovac; izvještaji Centralnom komitetu KPH; materijali II (12–14. ožujka 1942), III (20–23. studenog 1943) i IV (30. siječnja do 1. veljače 1945) okružnih partijskih konferencija; zapisnici sastanaka Okružnog komiteta; karakteristike polaznika kursova održanih pri Okružnom komitetu, karakteristike članova KPH i prijedlozi za odlikovanja.

Dokumenti koje je primao Okružni komitet KPH Karlovac jesu: direktive i upute Centralnog komiteta KPH; izvještaji i zapisnici kotarskih komiteta KPH Veljun, Vojnić, Vrginmost, Karlovac, Slunj i Cazin; izvještaji općinskih i kotarskih komiteta o proslavama 1. maja i 7. novembra; izvještaji Štaba kordunaških odreda, Štaba I operativne zone, Žumberačko-pokupskog NOP odreda, Komande područja Kordun, I karlovačkog partizanskog odreda, Štaba plaškanskog partizanskog odreda i VIII divizije NOVJ.

Fond Okružnog komiteta KPH Pokuplje 1942–1945.

Sadrži: izvještaje Okružnog komiteta Centralnom komitetu KPH; upute Okružnog komiteta kotarskim komitetima KPH Pisarovina, Velika Gorica, Jastrebarsko, Samobor i Žumberak; dopise o proslavama 1. maja i 7. novembra; pisma upućena vojnim jedinicama; zapisnike sastanaka Okružnog komiteta i materijale I okružne konferencije (8–10. veljače 1944).

Osim tih dokumenata u fondu se nalaze direktivna pisma, upute i dopisi Centralnog komiteta KPH; izvještaji kotarskih komiteta; Štaba II operativne zone; Komande žumberačkog područja te pozdravni brzojavi s terena Okružnom komitetu.

Fond Okružnog komiteta KPH za Baniju 1942—1945.

Sastoji se od izvještaja i pisama Okružnog komiteta Centralnom komitetu KPH i Agitpropu CK KPH; zapisnika sjednica i savjetovanja tog komiteta; materijala I (31. svibnja — 2. lipnja 1942), II (20—22. listopada 1943) i III (18. travnja 1945) okružne konferencije; uputstava, direktiva i pisama Okružnog komiteta nižim partijskim organizacijama i prepiske s drugim okružnim komitetima i vojnim jedinicama na Baniji.

U istom fondu nalaze se pisma Centralnog komiteta KPH i Agitpropa CK KPH i VII divizije; izvještaji kotarskih komiteta Dvor na Uni, Glina, Petrinja, Kostajnica i Sisak, izvještaji Banijskog partizanskog odreda i pripadajućih odreda; Komande banijskog područja, te izvještaji rajonskog i pomoćnog obavještajnog centra (ROC-a i POC-a) za Baniju.

Fond Okružnog komiteta KPH za Gorski kotar 1942—1945.

Sadrži okružnice, direktive i upute za rad upućene kotarskim komitetima; izvještaje Okružnog komiteta Centralnom komitetu KPH; letke Okružnog komiteta; materijale I (20. prosinca 1942) i II (26—27. kolovoza 1944) okružne partijske konferencije, zapisnike sastanaka Okružnog komiteta i partijskih komisija; pisma Okružnog komiteta upućena članovima Okružnog komiteta na teren i drugim okružnim komitetima, vojnim jedinicama i vojnopozadinskim ustanovama na području okruga; karakteristike članova KPH; podatke o polaznicima srednjeg partijskog kursa u Drežnici u studenom god. 1942. i o brojnomo stanju organizacija KPH na terenu Gorskog kotara.

Dokumenti koje je Okružni komitet KPH za Gorski kotar primio jesu: direktive, upute i pisma Centralnog komiteta KPH; izvještaji kotarskih komiteta Delnice, Čabar, Fužine, Ogulin i Vrbovsko; izvještaji partijske jedinice Okružnog NOO za Gorski kotar; izvještaji članova Okružnog komiteta KPH s terena; izvještaji partijske jedinice kazališne družine »Ivan Goran Kovačić«; izvještaji V operativne zone i njenih odreda; Štaba primorsko-goranskog odreda; Komande goranskog područja; vojno-partizanskih bolnica Žumberak, vojno-partizanske bolnice br. 6, 7, 1/3 i XI; partijske jedinice pomoćnog obavještajnog centra (POC) za Gorski kotar, te pisma štaba XI korpusa, 43. i 13. divizije NOVJ.

Fond Okružnog komiteta KPH za Hrvatsko primorje 1941—1945.

Iz god. 1941. ima svega pet sačuvanih dokumenata. To su izvještaji Okružnog komiteta Centralnom komitetu KPH o stanju i razvoju partizanskih logora i partijskih organizacija; poziv Okružnog komiteta hrvatskom narodu na borbu protiv okupatora i njegovih pomagača te izvještaj Štaba Primorsko-goranskog NOP odreda Okružnom komitetu.

Dokumenti za 1942—1945. u tom fondu jesu: direktive, upute, okružnice upućene kotarskim komitetima KPH i vojnim jedinicama; izvještaji i pisma Centralnom komitetu KPH i Agitpropu CK KPH i pisma Glavnom štabu, V operativnoj zoni, vojnim jedinicama i obavještajnoj službi Kastav; leci Okružnog komi-

teta; rezolucija I okružnog partijskog savjetovanja (23–24. kolovoza 1942); zapisnici sjednica Okružnog komiteta KPH; popisi poginulih članova KPH, kao i spisak članova koji su završili niži partijski kurs.

Dokumenti naslovljeni na Okružni komitet jesu: upute, direktive, okružnice i dopisi Centralnog komiteta KPH; pisma instruktora Centralnog komiteta KPH pri Okružnom komitetu; izvještaji i zapisnici kotarskih komiteta: Sušak, Novi, Crikvenica, Kraljevica, Senj, Krk, Cres, Pag-Rab i Mjesnog komiteta KPH za Sušak; izvještaji članova Okružnog komiteta s terena, tzv. Sušačkog punkta, izvještaji partijskog rukovodstva za Rab, partijskih jedinica Okružnog narodno-oslobodilačkog odbora za Hrvatsko primorje, nižeg i srednjeg partijskog kursa pri Okružnom komitetu KPH; primorsko-goranskog područja, rajonskog obavještajnog centra partijske jedinice Bribirske čete; dopisi Divizijskog komiteta 13. divizije, Glavnog štaba, Komande mjesta Crikvenica i II primorsko-obalskog sektora.

Osim navedenih fondova u Arhivu se čuva i 216 fondova kotarskih, općinskih i mjesnih komiteta KPH te seoskih partijskih ćelija na području Hrvatske. Dokumenti u tim fondovima sačuvani su djelomično i zajedno broje 59 arhivskih kutija. Sadrže uglavnom direktive i upute viših partijskih foruma i izvještaje i dopise nižih partijskih foruma, npr. kotarski komiteti izvještaje i dopise općinskih komiteta KPH, a ovi partijskih ćelija.

Smatramo da će ovaj pregled — bez obzira na njegov sažet oblik — pomoći istraživačima i drugim zainteresiranim čitaocima da upoznaju bogate sačuvane fondove iz kojih se vidi veoma opsežna, dinamična i uspješna aktivnost Komunističke partije, kao organizatora i rukovodioca NOR-a i socijalističke revolucije.